

SOTALAPSENA RUOTSISSA

Raija Immonen 7v., Ruotsissa 1943.

Suomessa sota, pommisuoijat, mustat pimennysverhot, puute ruoasta ja vaatteista. Siinä lapsen mieleen jääneet päällimmäiset tapahtuman vuoden 1942 keväällä. Yleensä me lapset olimme iloisia ja osasimme leikkiä tilanteen vakavuudesta huolimatta. Voin kyllä kuvitella sen ahdistavan tunteen, joka vanhemmillani oli, epävarmuus tästä päivästä, huomista, toimeentulosta, jatkuuko sota, tuleeko rauhaa koskaan. Näiden syiden takia päättivät useat vanhemmat lähettää lapsensa ulkomaille turvaan, sotaa pakoon. Lapsensa parasta he ajattelivat, sillä Suomessa elinolot ja lapsen tulevaisuus tuntui toivottomalta.

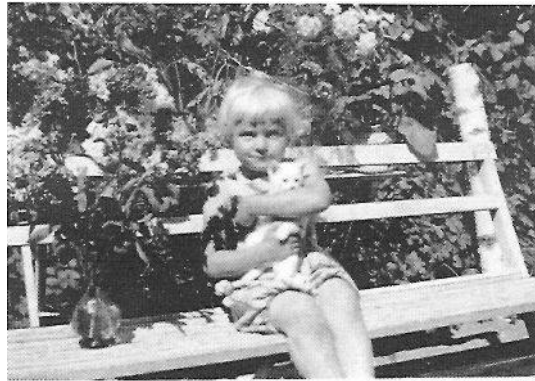
Näiden sotapakolaisten joukkoon minäkin veljeni kanssa jouduin keväällä 1942. Lähdimme "suin päin" matkaan, tietämättä minne ja kenen luo. Ei ollut aavistusta missä ja miten kaukana se Ruotsi on, ja ettei siellä puhuta Suomen kieltä. Äidit ja lapset itkivät junan lähtiessä. Muistan muutamien pienimpien 1-2 vuoden ikäisten lasten hillittömän, tuntikausia kestäneen itkemisen. Itse olin jo yli viiden vuoden ikäinen. Matkasta ei meinannut tulla loppua, se kesti varmaan viikon ajan. Emme voineet ylittää Pohjanmerta laivalla ilmahyökkäysten takia, vaan kiersimme maitse Haaparannan kautta. Suorastaan asuimme junassa, joka tuntui tukalalta sen täpötäysissä vaunuissa. Eräällä asemalla olimme ehkä päivän, pari. Emme saaneet poistua junasta koko matkan aikana. Muistan hoitajatätien tuomat makoisat voileivät ja useat lämpimät keitot.

Vihdoin pääsimme Tukholmaan asti, jossa meidät majoitettiin jollekin koululle, rokotettiin ja tehtiin terveystarkastus. Pääsimme jatkamaan matkaa määränpäähän. Vastaanottoasemalla muistan joukon ventovieraita ihmisiä, jotka katselivat lapsijoukkoa. Eräs heistä muistutti hyvin paljon mummoni sisarta, josta pidin kovasti. Kuinkas kävikään, hän otti minua kädestä kiinni ja tunsin oloni turvalliseksi. Hän oli oleva äitinäni Ruotsissa viettämäni ajan. Kasvatusätini oli perheetön opettajatar. Asui koululla yhdessä äitinsä ja taloudenhoitajatarsarensa kanssa. Heidän luonaan lapsuudenkokemukseni vieraalla maalla alkoivat. He olivat pidettyjä ihmisiä kyläläisten keskuudessa ja osallistuivat moniin tilaisuuksiin, joissa sain olla mukana.

Erityisesti minua viehätti ruotsalaisten hääjuhlallisuudet, joista tuli leikkitoiverini kanssa mieluisin leikki. Puimme itsemme morsiameksi ja sulhaseksi, matkimme näkemiämme hääseremonioita. Ne alkoivat aina kirkkovihkimisellä. Kulkue saapui kirkkoon morsiusneitojen ja sulhaspoikien saattamana. Koko lähisuku tuli hienoissa juhlapuvuissaan ja frakeissaan Mendelssonin häämarssin tahdissa. Sitten siirryttiin häätaloon nauttimaan hääkakkua ja juhla-ateriaa. Illemmalla kyläläiset huusivat hääparia ulos. Näin hekin saivat nähdä hääparin. Se oli sellainen tapa eikä se ketään loukannut.

Tädeillä oli kissoja ja iso tanskandoggi, joka varjeli meitä. Kävin kansakoulua neljä ja puoli vuotta, lukukausi oli pitkä ja päättyi vasta juhannusaattoon. Koululla rakennettiin juhlasalko, ja kyläläiset kokoontuivat kukkasilla koristetun salon ympärille laulaen ja leikkien. Juhannuksena kirkkoon, sillä oli viimeinen koulupäivä.

Kesäisin vietiin aikaani läheisessä maatalossa. Töissäkin olin joukon jatkona. Nimikkolehmani ruokin, hoidin ja lypsin. Paras palkka oli illalla lypsyn jälkeen juotu lämmin maito. Olosuhteet olivat siis hyvät kehittymiselleni. Koti-ikävä en tuntenut. Sitten piti lähteä takaisin Suomeen. Lastenapukomitealta tuli kirje, jossa ilmoitettiin, etteivät he enää vastaa olostani joulukuun 10. päivän jälkeen. Adoptointia mietittiin, mutta tätini luopuivat siitä, vastoin tahtoaan, kun työllä vanhemmat elävät ja hänellä on veljiä ja siskoja Suomessa. En tuntenut kaipuuta Suomeen, mutta lähtöpäivä koitti. Viikon ajan oli pakattu matkatavaroita, piiloteltu villalankoja ja kahvia vaatteiden sisään viemisiksi. Illalla paikallinen taksi setä kyyditsi yöjunaan. Tunnelma oli ahdistunut, tukahduttava, sanaton, itkuun purskahtamista vailla. Junan lähdettyä olin yksin, tuskan ja ikävän kanssa yksin pimeässä yössä.

Lapsuuden aikaa Ruotsissa.

Olin perillä Suomen kodissani joulukuun 12. päivänä, joka oli isäni 50 vuotispäivä, kaiketi tuloni oli eräänlainen syntymäpäivälahja. Perheeni oli iloinen, vaikka tunsin olevani kuin pussissa, kun en ymmärtänyt kenenkään puheesta yhtään mitään. Ruoka ja kaikki oli erilaista ja nukuttiin ahtaasti.

Olin silloin 11-vuotias kansakoulun viidennen luokan oppilas. Jatkoin Lapunmäen koululla kevätlukukautta heti vuoden alusta. Mitään en ymmärtänyt opetuksesta kun en osannut kieltä. Oppiaineet olivat erilaisia ja oltiin eri tasolla kuin Ruotsin kouluissa. Pojat kiusasivat erilaista koululaista. Välitunnitkin olivat piinallisia. Kerran viransijaisopettaja kyseli ruotsinkielellä minulta opetettavasta aineesta, jolloin sain ensi kerran puhua ja vastata tunnilla.

Olen säilyttänyt kohtalaisen ruotsin kielen taidon pitämällä yhteyttä täteihin ja koulutovereihin, kirjeitse ja käymällä siellä. Molemmat tädit ovat päässeet matkansa päähän, elämäntyönsä tehneinä. Kiitollisuuteni on rajaton heidän tekemästään pyyteettömästä hyvätahdon osoituksesta Suomea kohtaan ja sotaa paossa olevan lapsen hyväksi.

*Raija Irene Immonen, os. Haikonen,
synt. 25.9.1936 Terijoella.
Sotalapsena Ruotsissa kevät 1942-
10.12.1947 Larvin pitäjässä Ryd'in kylän
koululla Länsi-Götanmaalla. Kasv. vanh.
opettaja Anna Wedner. Kansakoulun luokat
1 – 4 1/2 käyty Ryd'in koulussa.*